

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
For. zorg en verwarden

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota bij de Kamerbrief Werkagenda Aansluiting
reguliere zorg en forensische zorg

Datum
22 november 2024

Bijlage(n)
1

Bijlage(n)

- 1

1. Aanleiding

In de bijgevoegde conceptbrief wordt de Kamer geïnformeerd over de Werkagenda *Aansluiting reguliere zorg en forensische zorg* en de beleidsreactie op de evaluatie van art. 2.3 Wet forensische zorg (Wfz).

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om deze Kamerbrief samen met de Staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport (SJPS) en de Staatssecretaris Langdurige en Maatschappelijke Zorg (SLMZ) te ondertekenen.

3. Kernpunten

De brief wordt ondertekend vanuit Justitie en Veiligheid en VWS door SJenV, de SJPS en de SLMZ. U geeft in de brief aan:

-Dat de Werkagenda Aansluiting reguliere zorg en forensische zorg is gepresenteerd. Alle samenwerkende partijen hebben hun steun uitgesproken voor het uitwerken van de maatregelen in de Werkagenda door middel van een intentieverklaring op 5 september jl. Op 24 september jl. hebben SJenV, SJPS en SLMZ ingestemd met de Werkagenda tijdens het Bewindspersonenoverleg.

-Wat de aanleiding is van deze Werkagenda. Alle maatregelen zijn gericht op mensen met behoefte aan een combinatie van zorg en beveiliging of behandeling gericht op begrenzen en beheersen van risicovol gedrag. Deze mensen vallen op dit moment vaak tussen wal en schip. Er zijn op dit moment te veel knelpunten om de hiervoor genoemde groep passende en tijdige zorg en ondersteuning te bieden. Dit brengt risico's met zich mee, zowel voor de patiëntengroep zelf als voor hun omgeving. Het is een groep die (soms) te licht is voor een tbs-maatregel en die, vaak vanwege een stoornis, niet kan of wil meewerken aan zorg in het kader van een bijzondere voorwaarde. Gezien het delictrisico, risicovol gedrag of complexe problematiek passen deze mensen niet binnen het reguliere zorgaanbod en de reguliere wettelijke kaders.

- Er is een groep mensen met verward of onbegrepen gedrag zonder hoog veiligheidsrisico, maar die wel passende zorg nodig heeft. U geeft aan dat de aanpak voor deze bredere groep mensen apart met de Kamer wordt gedeeld in de

Kabinetsreactie op de parlementaire verkenning naar mensen met verward en/of onbegrepen gedrag.

-Wat de doelgroep is van de Werkagenda, het gaat om een kleine groep mensen ten opzichte van de hiervoor genoemde bredere groep mensen met verward en/of onbegrepen gedrag. In 2019 is een schatting gemaakt dat ongeveer 1500 mensen de doelgroep voor levenslooppaanpak zouden zijn. Dat wil zeggen dat deze personen verward gedrag vertonen, een zorgbehoefte hebben en een hoog veiligheidsrisico met zich meebrengen. Deze doelgroep vormt de aanleiding voor de Werkagenda.

Achtergrond

JenV en VWS werken samen aan de Werkagenda Aansluiting forensische zorg en reguliere zorg. De maatregelen uit de Werkagenda hebben als doel om passende zorg te bieden in het belang van een zo veilig mogelijke samenleving en duurzame passende zorgtrajecten. Bij maatregelen uit de Werkagenda valt te denken aan:

- Een betere aansluiting tussen de wettelijke stelsels van zorg en straf door de mogelijke introductie van een extra strafrechtelijke maatregel zodat de patiënt of cliënt zowel qua zorgvraag, vereist beveiligingsniveau en de benodigde aansluiting tussen zorgdomeinen naar de juiste plek wordt geleid.
- Een betere samenhang tussen de reguliere zorg en de forensische zorg door de samenwerking te verbeteren tussen de verschillende specialisaties (denk bijvoorbeeld aan forensische zorg, specialistische ggz, verslavingszorg, gehandicaptenzorg en beschermd wonen) zodat cliënten een meer duurzaam ondersteunings- en zorgtraject kunnen doorlopen. Daar waar nodig moet het werken met risicotaxatie van het gedrag van de cliënt worden versterkt
- Betere begeleiding bij de overgang van het straf- naar het zorgdomein en andersom.
- Inzet op meer passend zorgaanbod voor een specifieke groep mensen die langdurig klinisch verblijf nodig hebben waarbij ook (een bepaalde mate van) beveiliging beschikbaar is. Hierover heeft de voormalig Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport mede namens de toenmalig Minister voor Rechtsbescherming de Tweede Kamer op 28 maart een brief verzonden.¹ In deze brief is gecommuniceerd over nieuwe woonvoorzieningen voor personen uit deze doelgroep naar aanleiding van een rapport van consultancybureau Significant. In lijn met de aanbeveling van Significant wordt uitgegaan van 60 bedden voor deze doelgroep.

Met deze maatregelen moet op een zorgvuldige wijze naar een oplossing worden toegewerkt voor de groep ggz-clieñten zonder strafrechtelijke titel die plekken bezet houden in de forensische zorg.

4. Toelichting*

4.1. Politieke context

- Er worden door middel van de brief en de inhoud en uitwerking van de Werkagenda drie moties uitgevoerd, te weten: van de leden Yesilgöz en Van Wijngaarden, de leden Van den Berg en Kuiken en motie van het lid Mutluer die zien op de aansluiting van het veiligheidsdomein en de zorg.²

-Daarnaast wordt met deze brief uitvoering gegeven aan de toezegging van de voorvorige Minister voor Rechtsbescherming aan het lid Van Toorenburg om

¹ Kamerstukken vergaderjaar 2023-2024, 34104 nr. 404.

² *Kamerstukken* II vergaderjaar 2020-2021, 24587 nr. 789, *Kamerstukken* II vergaderjaar 2020/21 35 667 nr. 27, *Kamerstukken* II vergaderjaar 2022-2023, 24 587 nr. 886.

de veroordeelde mensen in DJI mee te nemen in de ggz-wetsevaluatie.³
 - Tot slot is de brief de beleidsreactie op de evaluatie van artikel 2.3 Wet forensische zorg. Het wetsartikel dat de strafrechter de bevoegdheid geeft een civiele machtiging af te geven voor gedwongen zorg op grond van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) of de Wet zorg en dwang (Wzd).

4.2. Financiële overwegingen

Beleidskeuze uitgelegd Onderbouwing doeltreffend, doelmatig en evaluatie (CW 3.1)	
1. Doel	Mensen met zowel een zorg- als een beveiligingsbehoefte passende en tijdige zorg en ondersteuning te bieden.
2. Beleidsinstrument(en)	De Werkagenda bestaat uit elf beleidsmaatregelen om de reguliere zorg en de ggz-zorg beter op elkaar te laten aansluiten. We vragen alle partijen die bij de Werkagenda betrokken zijn om deze maatregelen verder uit te werken. De maatregelen in de Werkagenda zijn bevinden zich in verschillende stadia van ontwikkeling. Daarom gaan we de maatregelen goed monitoren.
3A. Financiële gevolgen voor het Rijk	Uitgangspunt van de werkagenda is macro budget neutraliteit, aangezien de personen om wie het gaat, zich momenteel ook ergens in de forensische of reguliere zorg en ondersteuning bevinden. Indien maatregelen financiële effecten hebben, zal besluitvorming via de reguliere begrotingsbesluitvorming lopen.
3B. Financiële gevolgen voor de maatschappelijke factoren	Er volgt een Maatschappelijke Kosten en Batenganalyse voor de Werkagenda
4. Nagestreefde doeltreffendheid	De aansluiting maken tussen de reguliere zorg en ggz-zorg moet ervoor zorgen dat mensen uit de hiervoor genoemde doelgroep niet meer tussen wal en schip raken en dat de

³ Kamerstukken II vergaderjaar 2020–2021, 33628 nr. 88, 47.

	maatschappelijke veiligheid zoveel mogelijk wordt geborgd.
5. Nagestreefde doelmatigheid	De Werkagenda is een opgavegerichte samenwerking J&V en VWS. Met bestuurlijke commitment op de Werkagenda als geheel zorgt voor een groter effect als losse beleidsinitiatieven.
6. Evaluatieparagraaf	We monitoren alle maatregelen door middel van de aan de maatregelen gekoppelde werkgroepen. Tijdens de BO FZs het komende jaar zullen de maatregelen uit de Werkagenda worden gemonitord en daarnaast zal er een jaarlijks evaluatie- en weegmoment zijn.

4.3. Juridische overwegingen

Maatregel 1 ziet op de verbetering van de aansluiting van de wettelijke kaders van de Wet forensische zorg (Wfz), de Wet verplichte GGZ (Wvvggz) en de Wet zorg en dwang (Wzd) en het uitwerken van een extra forensische maatregel om de wettelijke kloof tussen de Wfz, Wvvggz de Wzd en het Wetboek van Strafrecht te verkleinen en het huidige artikel 2.3 Wfz te verbeteren.

4.4. Krachtenveld

De partijen die bij de Werkagenda zijn betrokken, zijn de ministeries van Veiligheid en Justitie en Volksgezondheid, Welzijn en Sport en daarnaast hebben de volgende partijen zich tijdens het Bestuurlijk Overleg Forensische Zorg actief geëngageerd aan de uitwerking van de maatregelen:
 Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), branchevereniging de Nederlandse GGZ (deNLggz), Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN), Zorgverzekeraars Nederland (ZN). Daarnaast zijn er de volgende ketenpartners betrokken bij de Werkagenda: MIND, Politie, Valente, Reclassering, de Rechtspraak, Nederlandse Vereniging Artsen Verstandelijk Gehandicapten (NVAVG), Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP), Nederlandse Zorgautoriteit (NZa), Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ), Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ), stichting Patiëntvertrouwenpersonen (PVP), Zorg & Veiligheidshuizen (Z&VH), Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN) en Zorginstituut Nederland (ZIN).

4.5. Strategie

Met de Werkagenda hebben we de gezamenlijke ambitie om met VWS en alle andere betrokken partijen aan deze belangrijke opgave te werken.

4.6. Uitvoering

Voor maatregel 1 over de verbetering van de aansluiting van wettelijke kaders uit de Werkagenda is een uitvoeringsanalyse gemaakt.⁴ Op hoofdlijnen zijn de

⁴ [Evaluatie Wet Forensische Zorg | Onderzoek in uitvoering | WODC - Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum](#)

beleidsvoorstellen uitvoerbaar gebleken.⁵ Over de verdere uitwerking lopen nog gesprekken met betrokken uitvoeringsorganisaties. Daarnaast zal er in het voorjaar van 2025 een Maatschappelijke Kosten- en Baten Analyse worden uitgevoerd voor de gehele Werkagenda.

4.7. Implementatie

Onze inzet is om personen waarbij een combinatie van zorg en beveiliging en/of begrenzen en beheersen van risicovol gedrag nodig en die nu niet op de juiste plek terechtkomen, te geleiden naar passende zorg en ondersteuning met het geschikte beveiligingsniveau.

De implementatietermijn van de maatregelen uit de Werkagenda verschilt. Sommige maatregelen zijn al geïmplementeerd, zoals de levensloopaanpak. Andere maatregelen, zoals het versterken van het behandelaanbod voor vrouwen, zijn nog in de opstartfase. Een belangrijk doel van de Werkagenda is het voorkomen van een aanzuigende werking in de reguliere zorg of in de forensische zorg. Het is daarom van belang dat zowel de maatregel -samenhangende zorg- aan de kant van de reguliere zorg, als de -forensische variant- aan de kant van de forensische zorg stevig worden aangezet.

4.8. Communicatie

Alle samenwerkende partijen (zie 4.4.) zullen met gemeenschappelijke communicatie naar buiten komen over de Werkagenda, dit wordt op een later moment afgestemd.

4.9. Ontwikkelingen hiervoor

Het ministerie van Justitie en Veiligheid en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zetten zich al jaren in voor de brede doelgroep personen met verward gedrag. Deze personen hebben niet altijd een zorg- of beveiligingsbehoefte. Voor de doelgroep van de Werkagenda, de zogenoemde top van de piramide waar deze behoefte wel bestaat, is extra inzet van beide ministeries nodig

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

N.v.t.

⁵ Ten aanzien van een oplossing voor de problematiek rondom de mogelijkheid van de strafrechter om ambtshalve de voorbereiding van een machtiging via artikel 2.3 Wfz te verzoeken en om vervolgens ambtshalve een machtiging af te geven (pagina 15 van de brief) geldt dat er in verband met de door het veld geconstateerde uitvoeringsconsequenties van het onderzochte beleidsvoorstel nader gesproken moet worden over een oplossing.